

МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі наведено дослідження, котрі показують, що в умовах економічної нестабільності та зростання конкуренції ефективне управління матеріально-технічним забезпеченням є важливою умовою безперервності виробництва та конкурентоспроможності підприємства. Застосування організаційно-економічних механізмів дозволяє оптимізувати використання ресурсів і досягати стратегічних цілей розвитку.

Ключові слова: матеріально-технічне забезпечення, управління, ефективність, оптимізація, підприємство, ресурси.

Abstract

The report examines the under conditions of economic instability and increasing competition, effective management of material and technical support is a key factor in ensuring production continuity and enterprise competitiveness. The application of organizational and economic mechanisms enables resource optimization and supports the achievement of strategic development goals.

Keywords: material and technical support, management, efficiency, optimization, enterprise, resources.

У сучасних умовах сталого розвитку, посилення глобальної конкуренції та нестабільності економічного середовища ефективне управління матеріально-технічним забезпеченням (МТЗ) стає ключовим чинником забезпечення безперервності виробничих процесів і конкурентоспроможності підприємств. Особливої актуальності це питання набуває в умовах воєнних викликів, зростання вартості ресурсів і порушення ланцюгів постачання [1].

Наукові дослідження свідчать, що саме організаційно-економічні механізми дозволяють інтегрувати управлінські, економічні та технологічні інструменти для оптимізації процесів МТЗ та досягнення стратегічних цілей підприємства [2-5]. Матеріально-технічне забезпечення є базовою складовою виробничо-господарської діяльності підприємства, яка безпосередньо впливає на рівень витрат, ритмічність виробництва та фінансові результати. У наукових працях МТЗ трактується як сукупність процесів, операцій або окремих видів діяльності, що підкреслює його багатогранний економічний зміст і зумовлює різноманітність підходів до управління [6]. Управління матеріально-технічним забезпеченням доцільно розглядати як складний організаційний процес своєчасного забезпечення підприємства ресурсами необхідного обсягу, якості та асортименту з мінімальними сукупними витратами [7].

Головною метою управління МТЗ є забезпечення підприємства якісними ресурсами у визначені терміни з урахуванням логістичних принципів та економічної доцільності.

Організаційно-економічний механізм управління МТЗ включає: планування потреб у ресурсах; аналіз і вибір постачальників; організацію закупівель, складування та транспортування; нормування та контроль запасів; облік і аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів – рисунок 1.

Організаційна складова механізму передбачає формування ефективної структури управління, чіткий розподіл функцій між підрозділами, регламентацію процедур та координацію взаємодії служб постачання, виробництва і фінансів.

Економічна складова орієнтована на оптимізацію витрат, підвищення оборотності запасів, раціональне використання матеріальних ресурсів і управління ризиками постачання.

Важливу роль відіграє інформаційно-аналітичне забезпечення, засноване на використанні цифрових систем управління та аналітичних моделей прогнозування потреб у ресурсах.

Рисунок 1 – Схема організаційно-економічного механізму управління ефективністю матеріально-технічним забезпеченням сучасного підприємства

Вибір методів планування потреби в ресурсах залежить від типу виробництва, номенклатури продукції та наявності нормативної бази.

Найбільш поширеними є метод прямого розрахунку, подетальний метод, метод типового представника, метод аналогій та статистичні методи.

Для забезпечення комплексності та системності доцільним є використання детермінованого та стохастичного моделювання факторних систем.

Запропоновано дорожню карту впровадження організаційно-економічного механізму підвищення ефективності управління МТЗ, яка передбачає: оптимізацію запасів і впровадження системи «just-in-time»; автоматизацію обліку та контролю використання матеріалів; удосконалення логістичних процесів і співпраці з постачальниками; підвищення координації між функціональними підрозділами.

Реалізація запропонованих заходів дозволяє знизити витрати на матеріальні ресурси, покращити оборотність активів і підвищити фінансову стійкість підприємства.

Організаційно-економічний механізм управління матеріально-технічним забезпеченням є

комплексною системою взаємопов'язаних організаційних та економічних елементів, спрямованих на забезпечення безперервності діяльності підприємства та раціональне використання ресурсів.

Автором було проведено дослідження ефективності організаційно-економічного механізму управління ефективністю матеріально-технічним забезпеченням на прикладі ТОВ «ФУДКОМ», що дало змогу стверджувати, що ефективне управління МТЗ позитивно впливає на фінансові результати, ліквідність і конкурентоспроможність підприємства.

Запропоновані підходи та практичні рекомендації можуть бути адаптовані іншими підприємствами з подібними умовами функціонування та слугувати основою для подальших наукових досліджень у сфері управління матеріально-технічним забезпеченням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Олексюк М. Р. Управління матеріально-технічним забезпеченням підприємства // Journal of Quality and Business Efficiency. – 2025. – № 18574. – С. 1–12.
2. Кондратенко Н. О., Колесник Т. М., Вовк С. М., Зарічкова М. В., Пруненко Д. О. Організаційно-економічне забезпечення логістичної діяльності машинобудівних підприємств // Studies of Applied Economics. – 2024. – Т. 39, № 6. – DOI: 10.25115/eea.v39i6.5160.
3. Микитюк П., Фліс В. Механізм управління використанням матеріальних ресурсів підприємства // Вісник економіки. – 2025. – № 3. – С. 237–254.
4. Семенчук К., Шутенко Т. Дослідження управління запасами матеріально-технічних ресурсів у ланцюгах постачання проєктів // Технологічний аудит та резерви виробництва. – 2021. – № 2 (58). – С. 26–32.
5. Підлісна О. А., Ткач І. С. Економічна ефективність управління матеріально-технічним забезпеченням // Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – 2023. – № 12. – С. 183–189.
6. Кукулевський М. О., Трифонова О. В. Вплив організації матеріально-технічного постачання на економічну ефективність діяльності організації // Наукова весна : матеріали XIV Міжнар. наук.-техн. конф. аспірантів та молодих вчених «Наукова весна – 2024» (секція «Економіка і управління»). – Дніпро : НТУ «Дніпровська політехніка», 2024. – С. 190–191.
7. Hnatenko I., Petchenko M. Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises // Науковий вісник НГУ. – 2022. – № 3. – С. 163–167.

Адлер Оксана Олександрівна – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, oksana_adler1983@ukr.net.

O. Adler – PhD in Technical Science, Associate Professor of the Department of business economics and production management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, oksana_adler1983@ukr.net.